

Kan ik hier een UFO
melden?

Kan ik hier een UFO melden?

Een kritische blik op het UFO-onderzoek in
de Lage Landen

Wilmar Taal

Schrijver: Wilmar Taal

Coverontwerp: Marco Westenbrink voor Senang Vormgeving, Almere

ISBN: 978 94 6531 6727

© 2025 Wilmar Taal. Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk,
fotokopie, microfilm, digitale bestanden of op welke andere wijze dan
ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

Inhoud

INLEIDING	9
1 HOOFDSTUK 1 “ALLE BEGIN IS MOEILIJK”	18
1.1 Ufo’s boven Nederland	23
1.2 Het Noord-Nederlands Onderzoek Bureau voor Onbekende Vliegende Objecten	30
1.3 De magische jaren zeventig: nieuwe onderzoekers en oude bekenden	36
2 HOOFDSTUK 2 “SCEPTICI EN COMLOTDENKERS”	43
2.1 De nieuwe generatie dient zich aan	49
2.2 Ketters in de ufo-kerk	63
3 HOOFDSTUK 3 “DE ONLINE UFO-INVASIE”	68
3.1 Ufo-Plaza en Ufo-Wijzer	74
3.2 Het Belgisch Ufo-Meldpunt	80
3.3 De opmars van de gelovigen	87
3.4 UFO meldpunt Nederland en de site Ufo-Zaken	94
4 HOOFDSTUK 4 “THEORIEËN VAN HET UFO-ONDERZOEK”	106
4.1 Veldonderzoekers en literatuuronderzoekers	111
4.2 Hypothesen en theorieën van het ufo-onderzoek	118
4.3 Ufo’s en ostension	129

5	HOOFDSTUK 5 “UFO’S KOMEN IN GOLVEN”	133
5.1	De Ufo-golf van 1952	135
5.2	1974: De ufo-golf van Gorredijk	141
5.3	1989-1991: De Belgische ufo-golf	153
5.4	1994: de Limburgse ufo-golf	170
5.5	De Ufo-golf in Coronatijd	181
6	HOOFDSTUK 6 “NABIJE ONTMOETINGEN VAN DE EERSTE SOORT”	188
6.1	Het geval Soesterberg	189
6.2	Het Ufo-incident boven de Vliegbasis Deelen	199
6.3	Ufo-waarneming in het buitenland met een Nederlands tintje: het geval Zwischbergen	205
6.4	1975: de ufo in het gebergte te Andorra	218
7	HOOFDSTUK 7 “NABIJE ONTMOETINGEN VAN DE TWEEDE SOORT”	221
7.1	Gevallen van interacties met ufo’s	221
7.2	Achteraf toch een ufo-incident: het Gat van Wormer	225
7.3	Bijzondere afdrukken van ufo’s? Graancirkels	239
8	HOOFDSTUK 8 “NABIJE ONTMOETINGEN VAN DE DERDE EN VIERDE SOORT”	253
8.1	De casus van Johannes Bruinier	254
8.2	Ufo-bedrog: het geval Gelderland	258

8.3	Het geval van Ann Dolphijn	260
8.4	Het geval Heiloo	265
8.5	De Vierde Soort: de opmaat naar het paranormale	269
8.6	Hilda Musch en de sceptici	278
8.7	Mannen in het zwart	283
8.8	Ufo-ontvoering als paranormaal en psychologisch verschijnsel	289
9	HOOFDSTUK 9 “UFO’S EN METAFYSICA”	295
9.1	George Adamski bezoekt Paleis Soestdijk	298
9.2	Contactees in Nederland	305
9.3	Ufo’s en religie	315
9.4	Nabije Ontmoetingen van de Vijfde Soort	322
9.5	Ufo’s en parapsychologie	327
10	HOOFDSTUK 10 “ANTIEKE ASTRONAUTEN IN DE POLDER”	334
10.1	Vreemde lichten in volksverhalen	337
10.2	Pleitbezorgers van de Antieke Astronauten Hypothese	341
10.3	Weverbergh en Coppens	355
10.4	Antieke Astronauten in Friesland en Drenthe	363
10.5	Zecheria Sitchin: zijn volgelingen en tegenstanders	370
HOOFDSTUK 11 DE TOEKOMST VAN HET UFO-ONDERZOEK IN DE LAGE LANDEN		382

Heeft UFO-onderzoek nog wel zin?	391
DANKWOORD	397
GERAADPLEEGDE LITERATUUR	400
GERAADPLEEGDE ARTIKELEN	409
GERAADPLEEGDE WEBSITES	413
GERAADPLEEGDE ARCHIEVEN	414
ILLUSTRATIEVERANTWOORDING	415
REGISTER	416

Inleiding

UFO's en buitenaardsen zijn inmiddels zo'n vast onderdeel geworden van onze westerse cultuur, dat iedereen meteen een idee heeft wat er wordt bedoeld met *Unidentified Flying Object*; het is een associatie met buitenaards leven, maar ook met twijfel aan iemands geestelijke gezondheid. Ik heb dat zelf aan den lijve ondervonden, als zwart schaap van de familie zijnde die zijn geest en hart geopend heeft voor alles wat ook maar 'vreemd' lijkt. Mijn muzieksmaak is vreemd, mijn smaak in televisieseries en films is vreemd en ik geloof in vreemde dingen zoals paranormale zaken en dus ook ufo's. Het zien van een ufo is dan ook reden genoeg om mijn wankel mentale toestand nog verder te betwijfelen. Maar ik heb nu eenmaal een ufo gezien. Ik zal veertien of vijftien zijn geweest, en ik ga wandelen met de hond, een oude dalmatiër luisterend naar de naam Faust, en die loopt al een stukje voor mij uit als ik twee lichtjes in de lucht zie. Dat vind ik niet bijzonder. Ik woon in Koog aan de Zaan, en dat ligt op de aanvliegroute naar Schiphol, dus lichtjes in de lucht zijn eerder regel dan uitzondering. Na ongeveer een half uur wandel ik terug met een zichtbaar vermoeide Faust en zie dat die lichtjes nog steeds op dezelfde positie boven de huizen van het oneven blok van het Ellekamp in Koog aan de Zaan hangen. Dat klopt niet. Dat vliegtuig moet allang geland zijn, dus de hond gaat naar binnen, ik ga terug naar buiten en neem plaats op het hek tegenover ons huis, en ga de lichtjes maar eens observeren. Het zijn immers de jaren tachtig van de vorige eeuw, mobiele telefoons hebben we nog niet, een videocamera is een ongekende luxe en mijn fotocamera bevat geen filmpje, plus die maakt absoluut geen haarscherpe foto's. Het kunnen seconden zijn geweest, of minuten, maar zeker niet langer dan een kwartier dat ik de lichtjes zie doven, en vervolgens een

schotelvormig voorwerp achter de wolken langs zie afbuigen. Volgens mij heb ik een gil gegeven toen ik dat zag, maar zeker weten doe ik dat niet. Ik ren naar binnen en ga naar mijn vader die in de keuken bezig is, en vertel van mijn ufo-ervaring. Natuurlijk verklaart hij mij voor gek, maar helaas voor mijn ouders is het ufo-zaad gezaaid, en sta ik de volgende dag in de bibliotheek om met vijf boeken over vliegende schotels naar huis te komen. Ik weet niet precies meer welke boeken ik heb geleend, wel dat er angstaanjagende verhalen in staan over buitenaardse wezens die op akkerlandjes worden betraptd door een boer, die daarvoor bedankt wordt met een paarse laserstraal die hem op de borst raakt, en waardoor hij maanden later aan leukemie sterft. De tiener die ik op dat moment ben, is geraakt door de stilte rondom dit onderwerp en de geheimzinnigheid waarmee het is omgeven. Voor mij is het zo klaar als een klontje: ufo's komen van buiten onze planeet en worden bestuurd door buitenaardse wezens.

In 1994 besluit ik mij in te schrijven bij de Open Universiteit Nederland, voornamelijk omdat ik niet in staat ben geweest om datgene te studeren wat mij interesseert, mijn ouders bemoeien zich actief met mijn toekomst en mijn beroepskeuze, kort samengevat is niets goed genoeg. In 1994 ben ik echter al vijftientig jaar oud, en in hun optiek te oud om nog aan een studie te beginnen. Een blik in de collegezalen van de Open Universiteit Nederland zegt mij dat ik te jong ben om aan deze colleges deel te nemen: bij veruit alle modules ben ik de jongste student. Het is wel mijn doel om af te studeren op een onderwerp dat niet gangbaar is in het academisch circuit, dus de UFO's staan al in de startblokken om te worden omgezet naar een centrale onderzoeksvraag die overeenstemt met mijn studierichting, *algemene cultuurwetenschappen*. Waar ik niet op heb gerekend zijn de modules *wetenschapsleer* en *cultuurwetenschappelijke vaardigheden*. Mijn ufo-geloof wordt ontrafeld. Op ontvullterende wijze worden de zwakheden in

het ufo-onderzoek blootgelegd, en blijkt de buitenaardse hypothese niet eens een hypothese te zijn, maar een postulaat. Het is niet te toetsen, en wat nog erger is, je leert kritisch denken. Hierdoor zijn de *Majestic-12* documenten waarover Stanton T. Friedman zo hoog opgeeft in zijn boek *Crash at Corona*, te herkennen aan de ondraaglijke stank van een *vervalsing*. Majestic-12, een commissie van twaalf vooraanstaande mensen uit defensie, wetenschap en politiek, zou zich bezighouden met het opstellen van protocollen voor het geval er een Ufo neerstort, een onderwerp waar de kernfysicus en ufo-onderzoeker Stanton T. Friedman een bijzonder grote interesse voor heeft. Hij lijkt daardoor blind voor enkele bezwaren. Allereerst ziet Friedman de originele documenten niet, maar krijgt onderzoeker Jaime Shandera het anoniem aangeleverd op een fotorolletje, waarna hij het aan Friedman doorspeelt. De afbeeldingen zijn *smetteloos*, ze hebben nergens de verzuring of verkleuring die je verwacht bij documenten die sinds 1947 in de archieven liggen te verstoffen. Het blijkt ook dat Harry S. Truman, de na-oorlogse Amerikaanse president, het griezelige vermogen heeft om tweemaal exact dezelfde handtekening te kunnen plaatsen. De eens zo veelbelovende *Majestic-12* documenten zijn ineens gereduceerd tot oude kranten. De ontredde die ik heb gevoeld, als de ufologische bodem onder mijn voeten weggeslagen is, heeft mij doen besluiten dat ik daar niet op ga afstuderen. De 'gelovige' is veranderd in een 'scepticus', en dat is voor mensen in het ufo-circuit bijna gelijk aan het begaan van een doodzonde.

Het betekent niet dat mijn interesse in het ufo-fenomeen is afgenomen, integendeel, ik blijf erdoor gefascineerd maar wel met een andere insteek. Voor mij is het ufo-fenomeen een *cultureel* fenomeen geworden, en dan ook nog één die je gerust mondiaal kunt noemen. Overal worden ufo's gezien, in Frankrijk, in Groot Brittannië, de Verenigde Staten, zelfs in de Sovjetunie, en ook overal zien we mensen opkomen die zich

gaan bezighouden met ufo-onderzoek. Veelal zijn het geen academisch geschoolde mensen, met name omdat academici zich niet met het ufo-fenomeen willen bezighouden. Natuurlijk zijn er uitzonderingen, maar die zijn vrij zeldzaam. De meeste ufo-onderzoekers zijn fanatieke amateurs. Ook in Nederland en België komen particuliere initiatieven van de grond om onderzoek naar ufo's te beginnen, maar gelijk wordt ook al duidelijk dat de Nederlandse en Vlaamse onderzoeken er heel anders uitzien dan de Amerikaanse ufo-onderzoeken bijvoorbeeld. Waar in de Verenigde Staten de ufo's veel vaker lijken neer te storten, kennen we hier wel een aantal *Close Encounters of Nabije Ontmoetingen*, maar een *crash* heeft hier nog niet plaatsgevonden. De zogenaamde *Close Encounters of nabije ontmoetingen* lijken hier wel minder spectaculair, terwijl je in Zuid Frankrijk praktisch een praatje kunt maken met de bemanning van een ufo die het ding staat te repareren langs de kant van de weg. Goed, een beetje overdreven, maar het geeft wel de essentie weer: in het buitenland lijken de ufo-meldingen veel spectaculairder dan bij ons. Als Ann Dolphijn uit Uden op een nacht drie merkwaardige mannetjes ziet lopen met een instrument dat lijkt op een rolveger, dan zoeken de ufo-onderzoekers uit de Lage Landen vrijwel allemaal naar een *rationele* verklaring, in plaats van direct naar het buitenaardse te verwijzen. De meest tot de verbeelding sprekende ufo-gebeurtenis van de afgelopen vijftig jaar is misschien wel de melding van 3 februari 1979 als een ufo tweemaal over de Vliegbasis Soesterberg koerst, waar Bram Roza van het Ufo-Meldpunt Nederland in 2023 een documentaire over heeft uitgebracht. Zit er hier iets in het water waardoor ufo-gevallen net zo nuchter lijken als de inwoners van het land waar zij zich manifesteren? Licht het misschien aan de manier van onderzoek doen door de ufo-vorsers van de Lage Landen? Doen zij eigenlijk wel onderzoek? Want elke ufo-onderzoeker zal bij zichzelf te rade moeten gaan of er überhaupt wel vooruitgang is geboekt

sinds 1948, als de eerste ufo-onderzoeksgroepen in de Verenigde Staten met hun werkzaamheden beginnen (de projecten *Sign* en *Grudge* aan militaire zijde en de burgerinitiatieven APRO en NICAP).

Anderzijds is het ook knap lastig om ufo-onderzoeker te zijn: je bent een gewild doelwit tijdens verjaardagen en feestjes omdat het gros van de bevolking er zo graag de draak mee steekt. 'Oh daar heb je hem/haar weer met zijn/haar groene mannetjes'. Je geloof erin wordt in verband gebracht met een borreltje teveel, het vergeten van het innemen van je medicijnen of dat je die joint maar beter niet had kunnen aanpakken. Als ufo-onderzoeker voel je je vaak niet begrepen. Waarschijnlijk is dat ook hoe Coen Vermeeren zich heeft gevoeld, docent Lucht- en Ruimtevaarttechniek aan de Technische Universiteit Delft, die vanwege zijn interesse in het ufo-fenomeen uiteindelijk gedwongen wordt om zijn functie neer te leggen. Niet in de eerste plaats omdat docenten van dezelfde universiteit vinden dat Vermeeren de wetenschappelijke reputatie van de universiteit te grabbel gooit, maar ook omdat *Stichting Skepsis* zich er tegenaan begint te bemoeien: wat moet een universitair docent nou met het ufo-fenomeen? Dat de academische betrouwbaarheid van Vermeeren ter discussie staat, zal niet geheel onterecht zijn, zoals we in dit boek zullen zien. Als ufo-onderzoeker heb je nu eenmaal een wankel posities. Je weet niet wat je onderzoekt, maar gaat er maar wel vanuit dat het iets *buitenaards* is, of iets *paranormals*. Uiteraard zijn er ook ufo-onderzoekers die helemaal nergens vanuit gaan, en gewoon elk geval op zich beoordelen, en graag het gevalletje knippen en scheren met Ockham's scheermes. De meest eenvoudige uitleg is vaak de juiste, en de meest eenvoudige uitleg in dit geval is dat *alle* ufo's een aardse oorsprong kennen. Ufo's zijn ufo's totdat ze het niet meer zijn: uiteindelijk moet je alle gevallen kunnen verklaren, die vijf procent die overblijft, is een gevolg van een gebrek aan gegevens.

Wat mij als *cultuurwetenschapper* opvalt, en met name nadat ik het boek *In Graancirkelkringen* van Dr. Theo Meder van het Meertens Instituut heb bestudeerd, is dat het onderzoeksmateriaal van de ufo-onderzoekers grotendeels bestaat uit *verhalen*. Mensen vertellen elkaar verhalen, omdat verhalen zorgen voor *verbinding*, je ontleent je culturele identiteit aan deze verhalen, en mensen die ufo's toelaten in hun wereldbeeld, zullen het liefst met *gelijkgestemden* hun verhalen willen delen. Verhalen kunnen op verschillende wijzen bij ufo-enthousiasten terecht komen: via de *media* die bericht over vliegende schotels die zijn gezien boven Amsterdam; via de *televisie*, die soms documentaires over dit onderwerp uitzendt; via *boeken*, want er wordt ontzettend veel geschreven over het ufo-fenomeen; zoveel zelfs, dat er ook speciale *tijdschriften* voor bestaan, zoals in Nederland bijvoorbeeld *Paravisie*, *Prana* of *Spiegelbeeld*. In het buitenland kennen we bijvoorbeeld het inmiddels terziele gegane *UFO-magazine* en besteedt het tijdschrift *Fortean Times* zo nu en dan aandacht aan het onderwerp; voor sommigen zijn *speelfilms* een belangrijke bron van informatie, en dan moet je denken aan films als *Close Encounters of the Third Kind* van Steven Spielberg of *Independence Day* van Roland Emmerich. Maar wat ontbreekt op elke onderzoekstafel van de ufo-onderzoeker zijn de keiharde bewijzen: een *unidentified flying object*, of de inzittende daarvan. Dat blijft maar hardnekkig de ufo-onderzoeker ontlopen. Door de wol geverfde ufo-enthousiasten zullen dan wijzen op de ufo-crash in Roswell, waar fragmenten van een vliegende schotel zijn geborgen en tevens enige lichamen, die worden bewaard op Wright Patterson Airfield in Ohio. Hebben zij dit zelf gezien? Nee, ze kennen het uit de *verhalen*. Theo Meder zal een verhaal als het *Roswell-incident* een *initiatieverhaal* noemen: een verhaal dat elke ufo-enthousiast kent, en dat aan elke nieuwe ufo-adept als één van de eerste verhalen wordt verteld. Het heeft er wel toe geleid dat het ufo-

fenomeen zich ook heeft verankerd in onze *interpretatiekaders*: als iemand iets aan de hemel waarneemt dat lastig te verklaren valt, dan wordt het vrijwel direct geïnterpreteerd als een *ufo*. Dat het een speling van de natuur kan zijn, een normaal fenomeen dat onder minder normale omstandigheden wordt waargenomen of gewoon een zeldzaam fenomeen, doet er dan niet meer zoveel toe: het ufo heeft zich inmiddels zo'n plaats verworven binnen onze cultuurkring, dat wij alles dat schotelvormig lijkt en ook enige vormen van luminescentie vertoont, direct in verband brengen met het *buitenaardse*.

Het ufo-onderzoek is daar mede verantwoordelijk voor, en in de Lage Landen vindt dat pas sinds *zestig* jaar op een meer serieuze manier plaats. Hoe serieus ook, als de media een *ufo-expert* raadpleegt, dan is dat toch vaak met een dubbel gevoel: ja, er is hier iemand die er meer van weet dan de journalist, maar het is ook zo verdraaid aantrekkelijk om diezelfde persoon rijp voor het gesticht te achten. Wat vaak vergeten wordt is dat ufo-onderzoekers hun werkzaamheden zelf financieren, zelf op poten zetten en zelf vormgeven, en daarbij naar eer en geweten proberen om antwoorden te vinden op de raadsels waarvoor het ufo-fenomeen hen stelt. Dat de wetenschap het naast hun indrukwekkende methoden en technieken legt, waarmee zoveel wetenschappelijke successen zijn behaald en dan te licht wordt bevonden, dat is in de ogen van de ufo-onderzoeker appels met peren vergelijken. Voor de academische wereld is er met ufo-onderzoek geen eer te behalen, en dat komt onder meer door de manier van *financiering* van wetenschappelijk onderzoek: dat wordt goeddeels door het bedrijfsleven gedaan, en die willen daar ook wat voor terugzien: resultaten. Bedenk je nu maar eens wat voor voordeel het bedrijfsleven kan halen uit ufo-onderzoek? Coen Vermeeren weet het wel: studie naar ufo's kan ons meer leren over efficiënte voortbewegingssystemen en schonere energiebronnen, ervan uitgaande dat de buitenaardse hypothese *klopt*, en daar slaat Vermeeren de plank consequent

mis: de buitenaardse hypothese is een *postulaat*. En van een postulaat kun je geen conclusies afleiden. Ufo-onderzoek kan ons echter wel *andere* kennis opleveren, bijvoorbeeld kennis over zeldzame atmosferische verschijnselen; kennis over de manier van *waarnemen* door getuigen; sociaal psychologische kennis kan worden opgedaan door groepen te bestuderen die zich met ufo-onderzoek of ufo's in het algemeen bezighouden; we kunnen het ufo-fenomeen bestuderen als een nieuwe religieuze stroming...

In dit boek wil ik juist de ufo-onderzoeker uit de Lage Landen centraal stellen: hoe werken zij met de verhalen die zij voorgeschooteld krijgen, nemen ze alles heel serieus, of zijn ze zich er ook van bewust dat sommige mensen er alles aan doen om iemand in het ootje te nemen? Sommige getuigen zijn *angstig* voor hetgeen zij hebben gezien, hoe gaat de ufo-onderzoeker daarmee om? Hoe vertel je iemand die iets heeft gezien dat hij of zij *vreemd* en *onwaarschijnlijk* vindt, dat deze persoon eigenlijk iets heel normaal heeft gezien, zoals de landingslichten van vliegtuigen, of een temperatuurinversie. Wie ooit een temperatuurinversie heeft gezien, kan beamen dat het er *vreemd* en *onwaarschijnlijk* uitziet! Zo kunnen meerdere fenomenen er merkwaardig uitzien, maar een volledig aardse verklaring hebben, zoals verkorte condenssporen van vliegtuigen die door de ondergaande zon worden verlicht en sprekend op lichtende schotels lijken, of Kong Ming Lantaarns (Thaise wensballonnen) die vaak voor visuele spektakels zorgen. Als deze op grote hoogte vliegen, is het verwonderlijk hoe zo'n klein lichtje nog steeds goed te zien is, en vrij snel kan bewegen tegen de donkere achtergrond. Het maakt het ufo-fenomeen niet minder fascinerend, maar het toont wel aan dat er aan alle kanten een *mens* achter het fenomeen lijkt te zitten: enerzijds de *getuige* van het fenomeen, anderzijds degene die kaas probeert te maken van wat de getuige heeft gezien: de *onderzoeker*. In principe kun je ufo-onderzoek ook vergelijken

met pionierswerk: paden betreden waar nog niemand is gegaan, en proberen terug te komen met informatie zodat wij ons kunnen informeren over een onderwerp waarover we nu nog in het duister lijken te tasten. Ook dat zijn verhalen, maar ik wil die verhalen graag horen, omdat het mij verbindt met de rest van de mensheid, en met sommige leden van de mensheid in het bijzonder.

In dit boek geef ik de voorkeur aan *het* ufo in plaats van *de* ufo. Dit omdat ufo een afkorting is van *unidentified flying object*, in het Nederlands *ongeïdentificeerd vliegend object* en dan is *het* in mijn ogen het juiste lidwoord.

Zaandam, 17 september 2024

Wilmar Taal
Cultuurhistoricus

Hoofdstuk 1 “Alle begin is moeilijk”

Het moderne ufo-tijdperk neemt een aanvang in 1947 met de waarneming van Kenneth Arnold van negen onbekende toestellen boven Mount Rainier in de staat Washington op 24 juni 1947, van welke hij de beweging omschrijft als ‘een schotel die over het water scheert’, en daarmee de term *vliegende schotels* tot leven wekt. Vanaf dat moment beginnen deze bijzondere fenomenen zich een vaste plaats te verwerven in het westerse cultuurgoed, maar komen die vliegende schotels dan zomaar uit de lucht vallen? Het is eigenlijk paradoxaal dat de eerste ufo-onderzoekers in de Verenigde Staten ervan doordrongen raken dat het ufo-fenomeen eigenlijk niets nieuws is. De onderzoeker Morris K. Jessup is de eerste die de vergelijking maakt tussen het visioen van Ezechiël in de Bijbel met een moderne ufo-melding. Ezechiël beschrijft hoe een ‘troon’ gedragen door gevleugelde wezens met vier gezichten de ‘Heer’ voor hem brengt uit een vurige wolk. Omdat Ezechiël niet bekend is met gemotoriseerde technologie, beschrijft hij het in termen die hijzelf en zijn tijdgenoten begrijpen, aldus Jessup, en daarmee legt hij de basis voor wat later de *Ancient Astronaut Theory* wordt genoemd, oftewel de *Antieke Astronauten Hypothese*.¹

Veel onderzoekers duiken in de oude kranten, op zoek naar meldingen van vreemde lichtverschijnselen, zij duiken in de folklore om vreemde wezens en merkwaardige lichtjes op te sporen, zodat ze hopelijk iets vinden dat gelijkenis vertoont met de moderne ufo-melding. Inderdaad staan er dergelijke berichten in oude kranten, maar het verband met het buitenaardse is nog niet gelegd. Ze worden *zonderlinge*

¹ Hoewel ‘Ancient’ niet direct te vertalen valt als ‘Antiek’ hou ik toch deze term aan. Ik zou het Antieke Astronauten Theorie kunnen noemen, maar hypothese dekt de lading beter.

natuurverschijnselen genoemd, zoals het volgende voorbeeld uit 1843:

Frankfort, 10 Aug. Den 6. dezer dag zag men des avonds bij Esslingen een vuurkogel van bijna 2 voet in het vierkant zich naar het zuiden bewegen. Deze beweging was in den beginnen langzaam, doch daarna zeer snel, waarop de bol van een barstte en in ontelbare lichtende bollen verdween. Op denzelfden namiddag had men ook het zeldzaam schouwspel, te gelijker tijd drie regenbogen aan den hemel te zien.²

Dat hier wordt gesproken over *zonderlinge natuurverschijnselen* is niet zo merkwaardig: hieruit spreekt het wetenschappelijke positivisme en het determinisme van de Negentiende Eeuw: de hoop leeft dat op een dag alles wetenschappelijk te verklaren is, middels één grote Wet van Alles. We moeten niet vergeten dat de Negentiende Eeuw de meest drastische omwentelingen in de menselijke geschiedenis heeft gezien: wetenschappelijk worden dusdanige ontdekkingen gedaan die de positie van de Kerk aantasten, en het proces van secularisering in gang zetten: denk aan de *Evolutietheorie* van Darwin of de ontdekking dat bepaalde sedimentlagen veel ouder zijn dan de leeftijd van onze aarde, die ergens rond de vierduizend jaar is geschat. De samenleving krijgt te maken met industrialisering en daarmee gepaard gaande verplaatsing van de arbeid van het platteland naar de steden; er ontstaan spoorwegen, de technische ontwikkeling is onstuitbaar, de dag dat alles wetenschappelijk te verklaren is, komt met rasse schreden dichterbij, en dan ontdekt Max Planck het kwantum en is alles weer terug bij af. De theorie van Alles lijkt ineens weer buiten ons bereik te zijn gevallen, maar de wetenschap heeft wel nieuwe invalshoeken gecreëerd. De *zonderlinge natuurverschijnselen* zullen nog even moeten wachten op hun verklaring.

² Utrechtsche Provinciale en Stads-Courant, Algemeen advertentieblad, 16 augustus 1843, p. 2

Die vreemde verschijnselen in de lucht worden ook tijdens de Tweede Wereldoorlog gezien, en journaliste Marieke Groen denkt dat de Nederlanders en Belgen allang weten hoe de vork in de steel steekt:

De Nederlanders en Belgen hadden het gewoonlijk over ‘moffenballen’, naar hun vermeende afkomst: Duitsland. Vooralsnog werden de geheimzinnige lichtbollen aangezien voor geheime wapens van de vijand.³

Dat de zogenaamde *Foo Fighters* door de Geallieerden zijn aangezien voor geheime wapens van de Duitsers, de zogenaamde *Wunderwaffen*, heeft een studie van Eric Kurlander (2017) wel duidelijk gemaakt, maar dat ze in Nederland bekend staan als ‘moffenballen’ is toch echt een vinding van mevrouw Groen zelf. Mogelijk heeft zij dit afgeleid uit een Nederlandse vertaling van een boek van majoor Donald E. Keyhoe, dat vermoedelijk in 1954 is gepubliceerd onder de titel *Vliegende Schotels slaan ons gade*, waarin de Geallieerde piloten over de Foo Fighters spreken als *Kraut Fireballs*, wat vertaald is als *Moffen-vuurballen*⁴. Dichterbij zul je in de Nederlandstalige ufo-literatuur niet bij de term ‘moffenballen’ komen, en uit de pers zal Groen het niet hebben gehaald, daar de reguliere pers tijdens de oorlog onder de invloed van de bezetter staat, en de verzetskrantjes wel iets beters te berichten hebben dan over vage verschijnselen in het Duitse luchtruim.

Waar de pers weldegelijk over wil berichten zijn de *spookraketten* die Scandinavië plagen in de jaren na de Tweede Wereldoorlog. Aanvankelijk wordt er gedacht aan Russische proefnemingen met buitgemaakte V2 raketten van de basis Peenemünde, maar ook hier komen die Duitse *Wunderwaffen* weer om de hoek kijken, als de Deense kapitein Foltmann denkt

³ Marieke Groen, *Zijn we alleen? Ufo's in Nederland en België*, Amsterdam, 1999, p. 9

⁴ Donald E. Keyhoe, *Vliegende schotels slaan ons gade*, Den Haag, 1954, p. 34

dat we te maken hebben met geheime wapens met codenamen *Vlinder*, *Waterval* en *X4*.⁵ Ufo-onderzoeker Theo Paijmans heeft zich in het bijzonder in de spookraketten verdiept, en verhaalt van een bijzondere ontmoeting die de Zweed Gösta Carlsson heeft met een schijfvormig voorwerp waaruit ook enkele inzittenden tevoorschijn komen.⁶ Een ander incident dat Paijmans weet op te rakelen in verband met de spookraketten, vindt plaats boven oostelijk Nederland, maar het oordeel van de pers luidt hierbij toch dat het om ‘vliegende bommen’ moet gaan.⁷

Paijmans is echter niet de eerste ufo-onderzoeker die zich op de spookraketten stort, hij moet de Vlaming Julien Weverbergh voor zich dulden, die in 1971 al een vergelijking trekt tussen de ufo-golf van begin Juli 1947 en het spookraketten-fenomeen boven Scandinavië. Maar Weverbergh beschouwt de spookraketten als een fenomeen met weinig consequenties. Zijn collega Marc Broux daarentegen ziet de hele spookraketaffaire als een gevolg van massahysterie, veroorzaakt door testlanceringen met buitgemaakte V2 raketten in combinatie met een vers oorlogstrauma en een media die graag op sensationele wijze verslag wil doen van de gemelde verhalen. Broux hecht dus geen waarde aan de vergelijking tussen de spookraketten en het ufo-fenomeen, en is in wezen net zo sceptisch als de *Stichting Skepsis* coryfeeën Marcel Hulspas en Jan Willem Nienhuys, die de volgende kanttekening bij de spookraketten plaatsen:

Skeptici beschouwen de Zweedse spookrakettenrage als een voorbeeld van wat een paar meteoren en vliegtuigen, gecombineerd met lichte oorlogshysterie allemaal niet kunnen veroorzaken. De spookraketten staan, net als de spookluchtschepen, bekend als voorlopers van de UFO's, die een

⁵ Het Parool, 4 september 1946, p. 3

⁶ Theo Paijmans, *Kosmisch netwerk. Het ufo-mysterie in kaart gebracht*, Deventer, 1996, p. 115

⁷ Ibid., p. 131

jaar na deze rage de VS in hun greep zouden krijgen. De discussie over deze golf vreemde luchtverschijnselen is nog niet geluwd.⁸

De spookraketten zijn ook niet onopgemerkt gebleven bij de Nederlandse overheid, het Ministerie van Buitenlandse Zaken is goed op de hoogte gehouden door het Gezantschap der Nederlanden in Stockholm, dat onder meer op 12 juli 1946 verslag uitbrengt aan de minister van Buitenlandse Zaken Pim van Boetzelaar van Oosterhout van het vers aangetreden kabinet Beel-1. Het vermoeden bestaat dat de Sovjetunie deze raketten boven Scandinavië lanceert, maar wel met de kanttekening dat ze het merkwaardig vinden dat de Russen over genoeg grondgebied beschikken waar zij dit soort experimenten ongemerkt kunnen uitvoeren. Men denkt dat de Sovjets een signaal willen afgeven aan de rest van Europa.⁹ Het Zweedse communistische blad *Izvestia* maakt gehakt van deze bewering in een artikel gepubliceerd op 17 september 1946 waarin zij het *anti-Sovjet-propaganda* noemen. Op 25 september 1946 verstuurt het Gezantschap der Nederlanden een communiqué naar Den Haag dat ook boven Denemarken dergelijke verschijnselen zijn waargenomen en dat Zweden inmiddels brokstukken van een dergelijk object in handen heeft.¹⁰ Hulpas en Nienhuys hebben dit gerucht ook vernomen en weten te melden dat de fragmenten zijn geïdentificeerd als brokken steenkool.¹¹ Het maakt wel duidelijk dat het zien van vreemde verschijnselen in de lucht niet zomaar uit de lucht is komen vallen: van *zonderlinge natuurverschijnselen*, via *Foo Fighters* naar *Spookraketten* om uit te komen bij *vliegende schotels*, en in

⁸ Marcel Hulpas & Jan Willem Nienhuys, *Tussen waarheid en waanzin. Een encyclopedie der pseudowetenschappen*, Breda, 1998, p. 378

⁹ Nationaal Archief, Den Haag, Ministerie van Buitenlandse Zaken: Code-archief 1945-1954, nummer toegang 2.05.117, inventarisnummer 17942

¹⁰ Ibid.

¹¹ Marcel Hulpas & Jan Willem Nienhuys, *Tussen waarheid en waanzin. Een encyclopedie der pseudowetenschappen*, Breda, 1998, p. 378

1949 wordt het nog een stukje ingewikkelder als Majoor Donald E. Keyhoe een artikel publiceert in het tijdschrift *True*, waarin hij de oorsprong van het fenomeen aan de lezer onthult: zij komen niet van deze aarde...

Ufo's boven Nederland

De eerste Nederlandse ufo-onderzoekers zijn dagbladjournalisten, en zij zijn bijzonder bevooroordeeld als het om rare verschijnselen aan de hemel gaat. Ze zijn erg snel met het naar voren schuiven van allerhande verklaringen: radiografisch bestuurbare toestellen die worden ingezet bij proefnemingen met atoomenergie; vliegende schijven geproduceerd in de Glenn-Martin vliegtuigfabrieken voor de Amerikaanse marine die tevens radiografisch bestuurd worden...¹² Maar getuigenverklaringen worden met name in twijfel getrokken door wetenschappelijke medewerkers, zoals deze voor de *Associated Press*, die stelt dat vliegtuigen op grote hoogte er vaak uitzien als ronde schijven.¹³ Ene Doctor Cotton van de Universiteit van Sydney in Australië gaat ervan uit dat het bloedlichaampjes zijn die zich voor het netvlies langs bewegen.¹⁴ Het duurt dan ook niet lang voordat journalisten er de draak mee gaan steken: vliegende schotels worden veroorzaakt door de export van grote hoeveelheden Schotse whiskey¹⁵, terwijl de Russische diplomaat Andrej Gromyko de oorzaak van de vele waarnemingen van vliegende schotels verklaart door te wijzen op de training van Russische atleten discuswerpen voor de Olympische Spelen.¹⁶ De verklaringen die de pers naar voren schuift, blijven zich baseren op aardse

¹² Twentsch Dagblad Tubantia, 8 juli 1947, p. 1

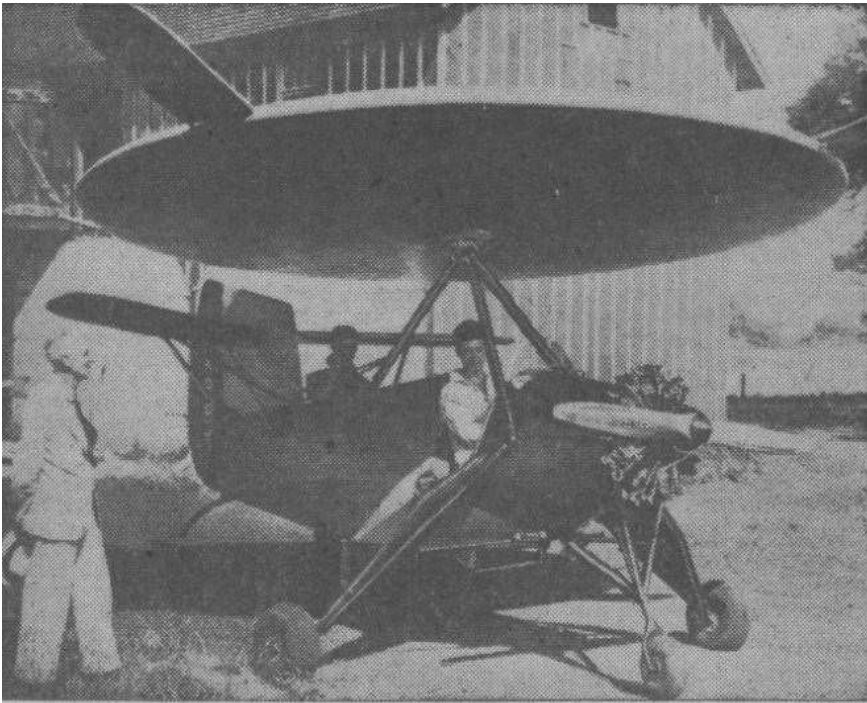
¹³ De Tijd, 8 juli 1947, p. 4

¹⁴ Twentsch Dagblad Tubantia, 9 juli 1947, p. 1

¹⁵ Zie onder andere de Volkskrant, 9 juli 1947, p1; De Tijd, 9 juli 1947, p. 1; Leeuwarder Courant, 9 juli 1947, p. 2

¹⁶ De Waarheid, Volksdagblad voor Nederland, 10 juli 1947, p. 1

oorzaken, zoals we kunnen lezen in het Twentsch Dagblad Tubantia op 20 augustus 1949, als de oorzaak van de vliegende schotels de uitvinder Jonathan Caldwell blijkt te zijn. In zijn schuur in Marley Park te Maryland heeft hij namelijk twee van dat soort exemplaren staan, waarvan één de *Grijze Gans* wordt genoemd, waarmee hij vermoedelijk een testvlucht heeft gemaakt. Caldwell zelf is verdwenen, maar de Luchtmacht vermoedt dat hij ergens ondergedoken zit om te werken aan een verbeterde versie van de *Grijze Gans*.

Een zeldzame foto van de Grijze Gans van Caldwell, de 'oorzaak' van de vliegende schotels.

Maar in hetzelfde jaar dat de vinger naar Caldwell wordt gewezen, beweert Donald E. Keyhoe dat onze planeet al 175 jaar in de gaten wordt gehouden door buitenaardse wezens, waarop de Nederlandse pers reageert dat we dan best wel wat liever

voor elkaar mogen zijn als wij van bovenaf in de gaten worden gehouden, want:

Wie weet, wat we anders nog voor vaatwerk toegeslingerd krijgen.¹⁷

Wanneer het eerste geval in Nederland plaatsvindt, is een onderwerp van discussie. Volgens Marieke Groen worden de eerste ufo's in Nederland pas in juli 1952 gemeld boven Arnhem, en wordt dit recent door Taede A. Smedes in zijn boek *De ufo's van Gorredijk* beaamd.¹⁸ Er is echter al een melding van 10 juli 1947 om half twaalf 's morgens boven Leiden, waar de Marine Radiodienst een vliegende schijf op grote hoogte van oost naar west ziet bewegen.¹⁹ In 1952 hebben wij wel de eerste *officiële ufo-golf* in Nederland, en daar kom ik later nog uitgebreid op terug.

In de Verenigde Staten ontstaat er een zekere mate van onvrede in de bereidwilligheid van de Amerikaanse overheid om iets aan het ufo-verschijnsel te doen, en dat leidt tot de nodige *burger-initiatieven* voor ufo-onderzoek. In 1952 wordt daartoe de *Aerial Phenomena Research Organization* (APRO) opgericht, die ook vertegenwoordiging krijgt in Nederland, in de persoon van Dr. Ir. W.B. van den Berg uit Etten-Leur. In 1956 volgt het *National Investigations Committee on Aerial Phenomena* (NICAP) dat ook vertegenwoordiging in Nederland geniet in de persoon van Nico Johan Keukenmeester uit Den Haag.²⁰ Keukenmeester is naar eigen zeggen al sinds 1947 betrokken bij het ufo-onderzoek, samen met zijn vriend Sietze Kooistra, een binnenhuisarchitect onder de noemer *Dutch Interplanetary*

¹⁷ Het Vrije Volk, 28 december 1949, p. 3

¹⁸ Zie Marieke Groen, *Zijn we alleen? Ufo's boven Nederland en België*, Amsterdam, 1999, p. 11 en Taede A. Smedes, *De ufo's van Gorredijk*, Gorredijk, 2024, p. 38

¹⁹ Zie onder andere De Tijd, 10 juli 1947, p. 1; Het Nieuws, 11 juli 1947, p.1

²⁰ Hans van Kampen, *Vliegende schotels. Waan of wetenschap?*, Baarn, 1973, pp. 64-65

Study Circle, omdat het zo mooi afkort naar *DISC*. Enige jaren later raken zij betrokken bij de oprichting van een andere ufo-club, die op initiatief van een ambtenaar van de Arrondissementsrechtbank in Den Haag met de naam Dorsman de naam *Plativolo* meekrijgt. Keukenmeester zegt dat *Plativolo* aanvankelijk een serieuze club over ufo's moest zijn, maar dat het gedrag van Dorsman dat onmogelijk heeft gemaakt:

De goede jongen las nooit één boek over vliegende schotels. Later kwam een wildvreemde andere jongen naar hem toe, die ook nog nooit een boek over vliegende schotels had gelezen. Deze jongen werd penningmeester.²¹

Zoveel amateurisme is Keukenmeester en Kooistra teveel geworden, zeker als dezelfde Dorsman ook nog eens een welkomstcomité voor Marsbewoners opricht in Voorburg. De radio krijgt daar lucht van en stuurt een reportagewagen naar Dorsman, en als deze gevraagd wordt wat hij zal doen als Marsbewoners voet op Voorburgse bodem hebben gezet, dan antwoordt hij weifelend:

Nu, ik denk zo, dat ik ze eerst wat verversingen aanbied en daarna laat ik hun Nederland zien per auto.²²

Kooistra en Keukenmeester krijgen achtereenvolgens de voorzittershamer aangeboden van *Plativolo*, maar weigeren beiden omdat ze de vereniging niet meer vinden dan een *groepje goedmoedige dilettanten*.²³ Zij gaan verder met hun *DISC*, maar willen het een Nederlandse naam meegeven zonder de afkorting te verliezen, en dat stelt hen voor een probleem dat ze als volgt oplossen: *Diets Interplanetair StudieCentrum*.²⁴

²¹ Het Binnenhof, 22 januari 1955, p. 9

²² Ibid.

²³ Ibid.

²⁴ Diets is de Middelnederlandse benaming voor de volkstaal

Plativolo presenteert zich op 26 januari 1955 aan het grote publiek als een *studiekring* die zich ten doel stelt om de theorieën over vliegende schotels aan een onderzoek te onderwerpen, en te zijner tijd ook contact wil zoeken met *geleerden, militairen, autoriteiten, industriëlen, vertegenwoordigers van belangrijke geestelijke stromingen en serieuze zusterorganisaties in het buitenland*.²⁵ Het bestuur bestaat uit W.A.M. van der Werf uit Den Haag, H. Meiniger uit Leidschendam, A.F. van Wieringen uit Amsterdam, G.J. Jager uit Utrecht en Dr. J. Goebel uit Den Haag. *Plativolo* formuleert haar doelstelling als volgt:

De Nederlandse studiekering “Plativolo” heeft zich, voor wat betreft Nederlands spreken, ten doel gesteld zoveel mogelijk authentieke en betrouwbare gegevens te registreren en de belangrijkste hiervan te publiceren in het orgaan of in documentatiebulletins. Verder wil zij studies betreffende verscheidene aanverwante onderwerpen samenstellen en artikelen van deskundigen publiceren, vergaderingen houden en lezingen organiseren.²⁶

Van deze doelstellingen komt niet veel terecht, over het geheel gezien is *Plativolo* een ufo-fanclub die zich hoofdzakelijk bezighoudt met het verzamelen van titels van gepubliceerde ufo-literatuur en dit in artikelvorm uitgeeft in hun tijdschrift *Vliegende Schotel Revue*, dat later de naam verandert in *UFO-gids*. In 1957 heeft de vereniging al afdelingen in Amsterdam, Den Haag, Utrecht en Brussel, maar groot is zij nog niet te noemen. De vroege ufo-onderzoekers moeten wel het sarcasme van de vaderlandse pers verdragen: wie zich met deze materie bezighoudt kan maar beter een enkele reis kopen naar

²⁵ Dagblad voor Noord Limburg, 28 januari 1955, p. 2

²⁶ Leeuwarder Courant, 16 augustus 1956, p. 7

Santpoort, een open verwijzing naar de psychiatrische inrichting aldaar.²⁷

De voorzitterskamer van *Plativolo* belandt in 1958 in de handen van voormalig leraar in wiskunde en natuurkunde en privatdocent sterrenkunde van de Rijksuniversiteit Utrecht, professor emeritus Dr. H. Groot. Onder het voorzitterschap van Groot zal de vereniging een toontje lager moeten zingen: *Plativolo* moet een kritische draai krijgen.²⁸ Het verenigingsblad heeft al vol gestaan met de 'ijselijkste onzin' zoals over George Adamski, die Groot tot de 'gewone duimzuigers' rekent, en het leeuwendeel van de ufo-waarnemers zijn volgens hem *hallucinerenden* en *hysterici*, met uitzondering van de nuchtere en zuivere ufo-waarnemer. Anderzijds heeft Groot ook een broertje dood aan wetenschappers die klakkeloos beweren dat vliegende schotels niet bestaan, en dat niet kunnen onderbouwen met ook maar één minuut aan onderzoek. Hij zet *Plativolo* wel op de kaart, want hij organiseert informatiemiddagen en spreekt zelfs voor de nationale radio als de VARA een thema-uitzending over vliegende schotels uitzendt.²⁹ Vermoedelijk bestaat *Plativolo* tot ergens in 1964, als ook andere ufo-clubs de pijp aan Maarten lijken te geven, zoals de *UFO Contactgroep Nederland* van Rey d'Aquila die nauwe banden onderhoudt met het *International Get Acquainted Program* (IGAP) van George Adamski.

Het *Diets Interplanetair StudieCentrum* (DISC) kent, zoals gezegd, een omstreden ontstaansgeschiedenis vanaf 1947, maar in het orgaan van de vereniging, *Schotel Nieuws*, lezen we dat de vereniging is opgericht in 1953 en op 4 januari 1955 officieel is

²⁷ Zie *De Waarheid*, 29 november 1957, p. 7 en Maïe el Boushy, *Het begon in Santpoort*, p. 17 zoals geraadpleegd op https://www.groepspsychotherapie.nl/nvgp/_sitefiles/file/tijdschriftartikelen/2019/2019_2HetbegoninSantpoort.pdf

²⁸ Het Rotterdamsch Parool, 11 april 1958, p. 7

²⁹ Nieuwsblad van het Noorden, 6 mei 1958, p. 2

geregistreerd. *DISC* en *Plativolo* zijn wat dat betreft vlak na elkaar opgericht, maar Keukenmeester wil niets van *Plativolo* weten:

[...] vliegende schotels bestaan, en dwaze mensen ook.³⁰

Ook *DISC* heeft doelstellingen, zij willen het volk informeren over het ufo-fenomeen, onder andere via hun blad *Schotel Nieuws*, dat later wordt omgedoopt tot *DISC Digest*, maar ook door middel van informatieavonden en het organiseren van forums, zoals zij op 30 april 1958 hebben gedaan. Tijdens deze bijeenkomst licht Keukenmeester een waarneming toe die twee weken daarvoor boven Eindhoven is gedaan. Het lichtverschijnsel is volgens Keukenmeester een moeder(ruimte)schip geweest, waaruit zich enkele vliegende schotels hebben losgemaakt, waarschijnlijk aangetrokken door de lichtgloed die door de Philips-fabrieken wordt geproduceerd. Keukenmeester is sceptisch als het aankomt op foto's, en dan vooral de foto's die haarscherp lijken.³¹ Over Adamski en zijn Ruimtebroeders hebben zowel Keukenmeester als Kooistra een uitgesproken mening. Als deze ontmoeting heeft plaatsgevonden, dan maakt de mensheid misbruik van de kennis der 'Ruimtebroeders', omdat de mensheid op een te laag niveau leeft. Daarom kan er nog geen ontmoeting zijn geweest tussen Adamski en wezens van buiten onze planeet.³² Ook bij *DISC* gaat het er niet heel wetenschappelijk aan toe, zij vinden dat zij door geleerden worden uitgelachen en dat het 'gewone volk' daar achteraan loopt, wat volgens de bestuursleden van *DISC* te wijten is aan een *psychische aversie*.³³ Zo is een waarneming van vijf schotels boven ons land op 18 december 1959, ook

³⁰ Het Binnenhof, 22 januari 1955, p. 9

³¹ Het Binnenhof, 14 november 1958, p. 5

³² Twentsch Dagblad Tubantia, 1 mei 1959, achterste blad, p. 1

³³ De Tijd de Maasbode, 24 november 1960, p. 5

waargenomen door een radarstation van de Koninklijke Luchtmacht te Appingedam, maar als zij bij herhaling meer informatie proberen los te krijgen van de Koninklijke Luchtmacht, krijgen zij het deksel op de neus. Het leidt ertoe dat DISC vermoedt dat de Nederlandse overheid informatie achterhoudt.³⁴ DISC zal niet bekend komen te staan vanwege hun vele originele onderzoek, hoewel Keukenmeester wel de mentor zal worden van een enthousiaste jonge onderzoeker uit Gorinchem: Hans van Kampen. De groep die een ware stimulans zal vormen voor het ufo-onderzoek in Nederland, is afkomstig uit Drachten en betreft een aantal schoolgaande jongeren.

Het Noord-Nederlands Onderzoek Bureau voor Onbekende Vliegende Objecten

Op 29 januari 1963 ontvangt de Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden in Washington een brief van John Laval uit Matawan in New Jersey, die wordt doorgestuurd naar de Minister van Buitenlandse Zaken, Joseph Luns. Laval stelt drie vragen: allereerst wat de houding is van de Nederlandse overheid met betrekking tot ufo's; ten tweede wil hij weten of de Nederlandse bevolking op de hoogte wordt gebracht van de inhoud van ufo-rapporten opgemaakt door onder andere militairen en ten derde welk onderdeel van de Nederlandse overheid zich bezighoudt met ufo-onderzoek. Luns krijgt dit op 1 februari 1963 op zijn bureau, zal zijn schouders opgehaald hebben en het aan zijn ambtenaren hebben overgelaten. Dat gaat niet heel vlot, want op 4 juni 1963 ontvangt het ministerie een brief van M. Mourik van de Nederlandse Ambassade in Washington waarin het verzoek van John Laval herhaald wordt. Naar verluidt heeft het lang geduurd omdat Luns is gaan rondvragen bij zijn collega's op Onderwijs en Wetenschappen, Jo

³⁴ Nieuwsblad van het Noorden, 25 november 1960, p. 13

Cals en minister Sim Visser van Defensie, waarop de drie vragen beantwoord kunnen worden:

Omtrent de vragen van de heer John Laval heeft mijn ambtgenoot voornoemd het volgende opgemerkt:

1. Er bestaat geen officieel Nederlands standpunt ten aanzien van ongeïdentificeerde vliegende voorwerpen;
2. Rapporten omtrent ongeïdentificeerde vliegende voorwerpen worden voor zover daartoe aanleiding bestaat steeds gepubliceerd;
3. Er bestaat in Nederland geen instantie die zich bezig houdt met rapporten omtrent ongeïdentificeerde vliegende voorwerpen.³⁵

In tegenstelling tot de Verenigde Staten is het ufo-onderzoek in Nederland een kwestie van particulier initiatief, en dat particuliere initiatief lijkt aardig te bloeien in de jaren zestig. Het aantal ufo-clubs en ufo-onderzoekgroepjes is dan behoorlijk gegroeid, maar van de meeste hoor of zie je eigenlijk vrij weinig. Bij de Zuiderburen kennen we het *Belgian Unidentified Flying Object Cooperation* oftewel *BUFOC*, die ook zelf een tijdschrift uitgeven, maar in de obscuriteit verdwijnen. Het is niet veel beter gesteld met de *UFO Contactgroep Nederland* van Rey d'Aquila, die nog wel twee lezingen van George Adamski organiseren in Den Haag en Amsterdam in 1959, maar verder ook niet veel ruchtbaarheid aan hun bestaan geven. Een groep die iets meer bekendheid geniet is de *UFO-groep Puttershoek*, opgericht in 1962 en ontvangt gemiddeld vijftig ufo-meldingen per jaar. Zij geven een tijdschrift uit, *Spiegel der Ufologie*, en zij zijn niet overtuigd van de buitenaardse hypothese, aldus secretaris Jan J. van der Weele. In hun optiek zijn het allemaal vage veronderstellingen die als wetenschap worden voorgedragen door collega's en media. Zij zamelen onder hun ongeveer vijftig leden geld in waarmee zij apparatuur kunnen kopen die kan aantonen dat ufo's fluctuaties in het

³⁵ Nationaal Archief, Den Haag, Ministerie van Buitenlandse Zaken: Code-archief 1945-1954, nummer toegang 2.05.118, inventarisnummer 19652

aardmagnetisch veld veroorzaken.³⁶ En het is met deze *UFO-groep Puttershoek* dat een paar schooljongens uit Drachten een onderhoud hebben over het oprichten van hun eigen ufo-club, deze wordt op 2 december 1965 om tien over vijf 's middags opgericht: het *Noord Nederlands Onderzoek Bureau voor Ongeïdentificeerde Vliegende Objecten* (NOBOVO).

Het bestuur wordt gevormd door de zeventienjarige Gerard Jan Kok als voorzitter, en verder bestaat het uit de zeventienjarige Simon Sluis, de vijftienjarige Roelof Friso en de zestienjarige Berend Lamberts, die elkaar kennen van de Christelijke ULO aan de Stationsweg in Drachten. In 1966 telt de vereniging al achtentwintig leden en verwijdt zij het woord *Noord* uit de verenigingsnaam: NOBOVO staat nu voor heel Nederland. Zij leggen zich toe op het verzamelen van ufo-meldingen, waarover zij berichten in hun verenigingsorgaan *Vliegende Schotel Nieuws*. De vereniging is een succes, in 1967 heeft zij al honderdtweënvijftig leden in praktisch alle leeftijdscategorieën. Aanvankelijk is de buitenaardse hypothese geaccepteerd onder het bestuur, maar deze lijken zij te verlaten naarmate de vereniging meer bekendheid krijgt. De jeugdige onderzoekers staan wel met twee voeten op de grond: als boven Leeuwarden *zeven keer* een onbekend object wordt gezien, weten zij al vrij snel te achterhalen dat het hier gaat om een grap, en de overige zes keren gaat het om een satelliet, een vliegtuig of een ballon.³⁷

De bestuursleden van NOBOVO hebben meer ambities te vervullen, waaronder het uitbrengen van eigen publicaties. In 1967 heeft Gerard Jan Kok al een 37 pagina's tellend boekje geschreven getiteld *Het Mysterie van de Vliegende Schotels*. De lijst van publicaties wordt langer en serieuzer, en zij accepteren ook publicaties van leden welke in eigen beheer worden

³⁶ De Tijd, 11 februari 1967, p. 7

³⁷ Het Vrije Volk, 29 mei 1965, p. 7

uitgegeven. Ook neemt NOBOVO een leidersrol in als het gaat om het ontwikkelen van initiatieven. Zo nemen zij op 28 augustus 1967 contact op met het Ministerie van Defensie met het verzoek om de aanhoudende stroom ufo-meldingen te onderzoeken. Zij krijgen antwoord van de staatssecretaris van Defensie, A.E.M. Duynstee, die van mening is dat er een concrete aanleiding moet bestaan om een onderzoek naar het ufo-fenomeen te rechtvaardigen, en er moet niet een initiatief bestaan die dit onderzoek al uitvoert. Het lijkt erop dat NOBOVO zichzelf in de voet heeft geschoten met dit verzoek, omdat Duynstee het balletje in feite terugrolt naar de vereniging. Ufo's lijken dus niet tot het takenpakket van het Ministerie van Defensie te horen, wat weer enige verbazing wekt bij het bestuur van het NOBOVO.³⁸ In 1969 besluiten zij het over een andere boeg te gooien bij het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen, dat vanuit een *wetenschappelijk perspectief* interesse in het ufo-fenomeen kan krijgen. Om het maar gelijk breed in te zetten stuurt het NOBOVO niet alleen een brief naar het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen, maar ook naar de Fractieleden van de Tweede Kamer der Staten Generaal, om een *hearing* te beleggen in de Kamer. Vier fracties reageren op de brief, maar het Ministerie zwijgt in alle toonaarden. De *Christelijke Historische Unie* heeft wel oren naar een *hearing*, maar Mr. P.G.M. Zwartkruis van de *Katholieke Volkspartij* wil de kwestie eerst bespreken in de fractie-commissie *Onderwijs en Wetenschappen*, onder het motto: bel ons niet, wij bellen u. Drs. M. Dijkstra van D66 is van mening dat er eerst deskundigen voor onderzoek moeten worden vrijgemaakt alvorens wetenschappelijk onderzoek kan plaatsvinden. En anderhalf jaar later komt ook het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen over de brug met een brief van Mr. A.L. Goedhart die vergezeld gaat van een afschrift van *Project Blue Book* en een reactie van

³⁸ G.J. Kok & R. Friso, *UFO's: een historisch perspectief*, Drachten, 1974, p. 61

de Duits-Amerikaanse ingenieur Wernher von Braun over het ufo-fenomeen, wat een trap tegen de zere benen van het NOBOVO-bestuur is. Het ministerie heeft zich laten informeren door de *Koninklijke Akademie van Wetenschappen* en dan met name door de Commissie voor Geofysica en Ruimte-Onderzoek, maar die verkijkt zich behoorlijk op de expertise van Von Braun over het ufo-fenomeen: die blijkt minimaal te zijn. Het NOBOVO is niet onder de indruk, en correspondeert bovendien al met wetenschappers die meer over het ufo-fenomeen kunnen vertellen zoals J. Allen Hynek, David R. Saunders en Edward U. Condon.³⁹

Het bestuur van het NOBOVO (Afbeelding Tresoar, Leeuwarden)

Die laatste ziet de pijlen van het NOBOVO ook op zich gericht worden naar aanleiding van het wetenschappelijk onderzoek naar het ufo-fenomeen dat sinds 1966 is verricht aan de Universiteit van Colorado en waarvan een duizend pagina's tellend rapport, *The Scientific Study of Unidentified Flying*

³⁹ Ibid., p. 66

Objects, is verschenen in 1969. Het NOBOVO brengt samen met zusterorganisaties als *Diets Interplanetair StudieCentrum*, *Ufo-studiegroep Kosmose*, *Ufo-groep Puttershoek*, *IGAP-Nederland*, *Ufo-onderzoeksgroep Sliedrecht*, *Ufo-bureau Internationaal* en *Ufo-kontakt Groep Nederland* een reactie op het rapport in de media, en de schoen lijkt met name te wringen bij de *conclusie* van het rapport, dat niet met de inhoud overeen lijkt te komen. Edward U. Condon ziet namelijk geen dreiging voor de Amerikaanse nationale veiligheid in het ufo-fenomeen en ook geen aanleiding om onderzoek naar dit fenomeen verder voort te zetten, terwijl enkele aanbevelingen uit het rapport juist verder onderzoek aanmoedigen. Voor de Amerikaanse Luchtmacht is het duidelijk: *Project Blue Book* is verspilde energie en op advies van de Universiteit van Colorado kan het ontmanteld worden. Dat er nog onverklaarbare gevallen zijn doet er dan even niet meer toe.⁴⁰

Met het ledenaantal van het NOBOVO gaat het overigens heel erg goed, in 1971 passeren zij de vierhonderd leden waarmee ze administratief ook een beetje in de problemen lijken te komen: doordat ze meer tijd kwijt zijn aan ledenadministratie, blijft er minder tijd over om onderzoek te doen naar het ufo-fenomeen. In 1972 leidt dit dan ook tot het besluit om de *vereniging* op te heffen, en publiceren zij het rapport *Hoofdproblemen der Ufologie*, waaruit blijkt dat het NOBOVO simpelweg *aan het einde van hun Latijn* zijn.⁴¹ Wim Kuiper, bestuurslid van *Ufo-studiegroep Kosmose*, die de doelstellingen van zijn vereniging gelijk ziet aan die van het NOBOVO, is ook realistisch genoeg om in te zien dat amateur-onderzoek, wat NOBOVO en *Kosmose* in feite verrichten, geen stap verder komt. Ze wensen een *wetenschappelijke* verklaring voor wat er aan het firmament allemaal voor onverklaarbaars

⁴⁰ Friese Koerier, 24 april 1969, p. 17

⁴¹ Limburgs Dagblad, 12 augustus 1972, p. 29

plaatsvindt, en het is juist die wetenschap die consequent de kont tegen de krib gooit.⁴² *Kosmose*, een samentrekking van *Kosmos* en *Osmose* is een initiatief van Wim Kuiper, penningmeester Gerard de Vries en de jeugdige Steef Schinkel, die recent nog een Facebookpagina voor de vereniging heeft geopend. *Kosmose* en het NOBOVO zijn nog wel de grondleggers van het *Nederlands Centraal Ufologisch Bureau* (NCUB), welke zij samen met het *IGAP*, het *UGP* en *Ufo-Nieuws* in het leven hebben geroepen tijdens een oprichtingsvergadering in zaal Irene van het restaurant Noord Brabant aan het Vredenburg in Utrecht, maar heeft slechts anderhalf jaar bestaan vanwege ideologische verschillen tussen de verschillende initiatiefnemers. Deze verschillen zijn hoofdzakelijk terug te voeren op het al dan niet buitenaardse karakter van het ufo-fenomeen.

De magische jaren zeventig: nieuwe onderzoekers en oude bekenden

Tijdens de jaren zeventig neemt de aandacht van het grote publiek voor onverklaarbare zaken zienderogen toe. Zo is tijdens de jaren zestig de interesse in magie weer opgelaaid onder de 'hippies', en dit wordt in de jaren zeventig verder uitgewerkt. Er ontstaat een grote interesse in parapsychologie, de wetenschappelijke studie naar paranormale verschijnselen en het ufo-fenomeen kan daar mooi op mee *piggybacken*. De Vlaamse onderzoeker Julien Weverbergh, die korte tijd lid is geweest van het NOBOVO, en samen met de Hongaar Ion Hobana een tweetal boeken over het ufo-verschijnsel heeft gepubliceerd, is bijzonder te spreken over de verrichtingen van het NOBOVO, terwijl hij een uitgesproken mening heeft over ufo-clubs: zij blinken uit in éénkennigheid.⁴³ Weverbergh werkt als politiek correspondent in Roemenië waar hij kennismaakt met

⁴² Ibid.

⁴³ Julien Weverbergh & Ion Hobana, *UFO's in Oost en West, deel 1. Een nieuwe visie op vliegende schotels*, Deventer, 1971, p. 137

Ion Hobana, die zich met ufo-onderzoek bezighoudt, en Weverbergh valt met zijn neus in de boter als de Roemeense ufo-golf losbarst. Weverbergh onderscheidt zich van andere ufo-onderzoekers door zijn scherpe pen waarmee hij journalisten en andere ufo-onderzoekers van repliek dient. Onomstreden is hij echter niet, getuige een artikel in tijdschrift *De Maatstaf* van Jeroen Brouwers getiteld *Weverbergh en ergheer*, waarin de ufo-onderzoeker de maat wordt genomen als Brouwers stelt dat *hij* de schrijver is van diens ufo-literatuur. Brouwers is met name niet te spreken over de afspraak die hij met Weverbergh heeft gemaakt om de opbrengsten *fifty-fifty* te delen, maar waarvan hij nog geen cent heeft gezien. In hoeverre Brouwers gelijk heeft is niet meer vast te stellen, hij overlijdt in 2022 en Weverbergh overlijdt een jaar na hem. Niet dat Weverbergh open kaart speelt, want hij is al geruime tijd 'klaar met het ufo-wereldje'.

In zijn werk brengt Weverbergh twee Belgische organisaties onder de aandacht. De eerste is het *Groupement pour l'étude des Sciences d'Avant Garde* (GESAG) welke in 1965 is opgericht door Jacques Bonabot uit Brugge en waar onderzoeker Wim van Utrecht zijn eerste meters op het gebied van ufo-onderzoek zal maken. In 1979 richt Bonabot onder de auspiciën van GESAG de *Studiegroep voor Vreemde Luchtverschijnselen* (SVL), op en publiceert zijn bevindingen in het *SVL-Tijdschrift*. Er blijkt behoefte te bestaan aan een Vlaamse zustervereniging van GESAG, die echter weer een andere zustervereniging vervangt, namelijk de *Studiegroep voor Progressieve Wetenschappen*, die het tijdschrift *UFO-INFO* hebben uitgegeven. De dagelijkse leiding van de SVL is in handen van Jim Gérard, die in 1981 de fakkel overdraagt aan Wim van Utrecht. Van Utrecht is overduidelijk een stuk sceptischer dan zijn collega ufo-onderzoekers: de buitenaardse hypothese is onwaarschijnlijk, maar hij zal vooraan staan als de ufo's zullen landen naast het Atomium in Brussel. Bonabot richt het GESAG op vanwege een ufo-ervaring tijdens diens militaire

carrière en werkt samen met twee andere ufo-onderzoekers: Roger Lorthioir en Jean-Gérard Dohmen. GESAG heeft internationale contacten en publiceert erover in het *Bulletin du GESAG*, dat tot 1973 zelfs onder de naam *Visiteurs Spatiaux/Uit de Ruimte* is verschenen. Weverbergh en Jean Claude Bourret stellen ook vast dat het GESAG zich onthoudt van enig commentaar betreffend de *herkomst* van ufo's en andere niet gesubstantieerde contactverhalen.⁴⁴

In 1971 volgt de oprichting van een andere invloedrijke ufo-club door Lucien Clerebaut uit Anderlecht, het *Société Belge d'Etude des Phénomènes Spatiaux* (SOBEPS), die middels hun eigen magazine *Infospace* hun onderzoeksresultaten publiceert. SOBEPS wordt gefinancierd uit lidmaatschapsgelden, conventies en abonnementsgelden. Tijdens de jaren zeventig draait het SOBEPS regelmatig overuren, maar ziet tijdens de jaren tachtig hun ledental drastisch dalen. Net als zij de handdoek in de ring willen gooien, breekt de Belgische ufo-golf van 1989 tot 1991 los en krijgt SOBEPS een tweede jeugd. Deze golf zet België op de internationale ufo-kaart en SOBEPS werkt samen met politie en Luchtmacht en organiseert regelmatig 'skywatches' om de driehoekige toestellen zo veel mogelijk in kaart te brengen. SOBEPS redt het tot 2007, waarna het financieel toch het onderspit moet delven. Een comité neemt de honneurs van het onderzoek waar onder de naam *COBEPS*.⁴⁵

Een andere ufo-golf zorgt voor de terugkeer van een oude bekende: de Gorredijkse ufo-golf van 1974 brengt het NOBOVO uit de winterslaap, die nu als *Werkgroep NOBOVO* door het leven gaat. Onder de medewerkers van de werkgroep bevinden zich ook enkele wetenschappers zoals de sterrenkundige Willem de Graaff en de foto-deskundige Wim van den Berg. Het NOBOVO

⁴⁴ Jean Claude Bourret & Julien Weverbergh, *De nieuwe UFO-golf*, Den Haag, 1976, p.48

⁴⁵ Bart Uytterhaegen, *De Belgische UFO-golf. Een hardnekkig UFO-dossier dat zich niet laat begraven*, z.p., 2023, pp. 33-34

brengt nu ook een magazine uit onder een meer professionele naam: *Tijdschrift voor Ufologie*, meer gemodelleerd naar wetenschappelijke tijdschriften, maar het is ook goed mogelijk dat het gemodelleerd is naar het *Tijdschrift voor Parapsychologie*. Onder de leden van de werkgroep bevindt zich namelijk een jonge student parapsychologie, die ook nog een jaar zal studeren aan het *Center for UFO Studies* (CUFOS) in Illinois, het centrum van Dr. J. Allen Hynek, te weten Douwe J. Bosga. De ster van Bosga is snel rijzende, waardoor hij enkele artikelen kan publiceren in de krant *De Telegraaf*, en hij als vertaler aan het werk gaat voor boeken van J. Allen Hynek en David Michael Jacobs. Maar door in *De Telegraaf* te publiceren komt Bosga ook op de radar van de sceptische journalist Piet Hein Hoebens, die weer scherpe reacties plaatst op de artikelen van Bosga. De laatste laat zich niet uit het veld slaan en gaat zijn blikveld verruimen richting de parapsychologie, in eerste instantie omdat hij vermoed dat de oplossing van het ufo-fenomeen daarin kan liggen. Later zal hij zich meer op Telepathie, helderziendheid, proscopie en psychokinese richten en schrijft hij een boekje over uittredingen.

Ook in Den Haag wordt er volop ufo-onderzoek gedaan, onder meer door *Stichting Space Center Andromeda*, die een onderafdeling heeft die het *Nederlands Ufologisch Studiecentrum* (NUSC) wordt genoemd. Eén van hun leden zal de club volledig overnemen, de Gorinchemmer Hans van Kampen. Als voormalig sologitarist van de band *Merwebeats* denk je dat Van Kampen een carrière in de beatmuziek ambieert, maar niets is minder waar. Muziek is een grote natte droom, je moet gewoon een 'normale baan' zoeken, zoals hij heeft gedaan bij een 'grote gloeilampenfabriek in het Zuiden des Lands'.⁴⁶ Het is mogelijk ook hoe Van Kampen zijn werk als ufo-onderzoeker ziet: als vrijetijdsbesteding, een hobby, maar niet als een serieuze

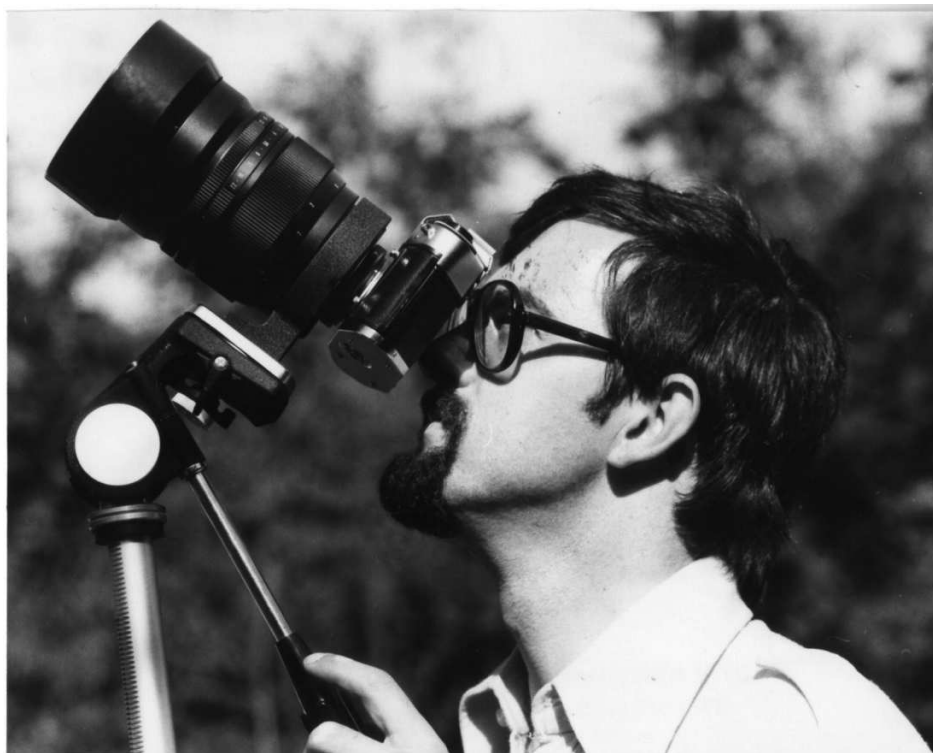
⁴⁶ Nieuwsblad voor Gorinchem en omstreken, 26 november 1965, p. 11

carrière. Van Kampen toont zich vaak van een *sceptische* kant, wat merkbaar is aan zijn schrijversdebuut *Vliegende Schotels. Waan of Wetenschap?* uit 1973. Het ontbreekt hem niet aan zelfverzekerdheid, overtuiging van zijn eigen gelijk en de bereidheid om andere onderzoekers een flinke veeg uit de pan te geven. Van Kampen zit ook niet stil en wordt al snel één van de meest productieve schrijvers op het gebied van de vliegende schotels. In 1978 wordt het duidelijk dat hij een cursus psychologie heeft gevolgd, want in zijn boek *UFO's boven de Lage Landen* uit 1978 ligt de nadruk grotendeels op de *waarneming*. Hierop volgt, aldus Van Kampen, de *gewaarwording*, oftewel wat de *prikkel* is geweest die tot de waarneming heeft geleid en hoe dit in het eigen wereldbeeld wordt geïnterpreteerd. Waarnemingen worden we pas waarachtig als deze met *meerdere personen worden gedeeld*. De mens moet worden beoordeeld als *waarnemingsinstrument*.⁴⁷ De meeste waarnemingen zijn volgens Van Kampen terug te voeren op bekende verschijnselen als landingslichten van vliegtuigen, satellieten of natuurfenomenen zoals meteoren en bolbliksems. Het probleem ligt, volgens Van Kampen, bij de media en met name in de *Komkommertijd*, als zij op zoek zijn naar spectaculaire berichtgeving, zonder daarbij de details te verschaffen die kunnen verwijzen naar de natuurlijke of natuurkundige oorzaak van het fenomeen.⁴⁸

Maar ook Van Kampen is vatbaar voor verandering, zoals twee jaar later zal blijken als hij zijn boek *Spooklicht: Ufo's, wezens & mensen. Studie van een angstwekkend fenomeen* voor het voetlicht brengt. Het ufo-fenomeen treedt nu de wereld van de *paranormale verschijnselen* binnen. Dit geldt niet voor alle verschijnselen: van de vijfhonderd door Van Kampen onderzochte gevallen kan er maar 0,6% als *raadselachtig*

⁴⁷ Hans van Kampen, *UFO's boven de Lage Landen. Een uitgebreid overzicht met opzienbarende onthullingen*, Bussum, 1978, p. 14

⁴⁸ Ibid., p. 71

Hans van Kampen (Streekarchief Gorinchem)

worden beschouwd.⁴⁹ Daartoe bedenkt hij de term *spooklicht*, omdat we niet a priori ervan kunnen uitgaan dat we met een *object* te maken hebben. Hij definieert spooklicht als een onverwacht en schijnbaar of voorlopig onverklaarbaar optredend lichtverschijnsel in of net buiten onze atmosfeer.⁵⁰ Het is niet noodzakelijk dat het verschijnsel licht geeft, wat wel bepalend is, is dat het een *spookachtig karakter* moet hebben. Dat het fenomeen verkeerd is begrepen, is volgens Van Kampen veroorzaakt door ufo-onderzoekclubs, die doortrokken zijn van dilettantisme, dogmatisme en geschimp op overheid en wetenschap.⁵¹ Hierin zien we dat Van Kampen zichzelf enigszins

⁴⁹ Hans van Kampen, *Spooklicht: ufo's, wezens & mensen. Studie van een angstwekkend fenomeen*, Bussum, 1980, p. 17

⁵⁰ Ibid., p. 24

⁵¹ Ibid., p. 82

verwant voelt met Weverbergh, maar ook een sneer uitdeelt naar de Werkgroep NOBOVO, die vice versa even weinig met Van Kampen op lijkt te hebben, zonder daarbij overigens zijn naam te noemen. Haat en nijd lijken ook in het ufo-wereldje niet heel vreemd te zijn. Van Kampen blijft verder publiceren, en komt in 1987 met een overzichtswerk van veertig jaar ufo-onderzoek: *40 jaar UFO's. De feiten – de meningen* waarin hij de stelling verdedigt dat het ufo-fenomeen ongeloofwaardig wordt vanwege de vele meldingen die erover binnenkomen. Van Kampen zelf wordt ongeloofwaardig als hij in 1992 zijn laatste boek over dit onderwerp van de persen laat rollen: *De Gezanten van Hyperion*, welke onder meer verschijnt onder de banier van het paranormale tijdschrift *Paravisie*, wat de indruk wekt dat Van Kampen dit boek in opdracht van *Paravisie* heeft geschreven, omdat hij zich in dit boek plotseling voorstander van de buitenaardse hypothese verklaart, terwijl hij twee jaar later weer zijn sceptische pet opzet als Wim van Utrecht hem vraagt naar zijn professionele mening over de ufo-dia van Zwischbergen. Hierop komen we nog uitgebreid terug. Maar in *De Gezanten van Hyperion* doet Van Kampen het voorkomen alsof hij raadselachtige ontmoetingen heeft met buitenaardse vertegenwoordigers die hem een doosje cadeau doen waarin zich een gouden schijf bevindt, die volgens Van Kampen weer tot een soort paranormale belevingswereld lijkt te behoren.⁵²

⁵² Hans van Kampen, *De Gezanten van Hyperion. UFO's en hun buitenaardse boodschappers*, Naarden, 1992, p. 117

Hoofdstuk 2 “Sceptici en Complotdenkers”

De jaren tachtig zijn volgens vele ufo-onderzoekers geen interessante jaren geweest, getuige de radiostilte die het NOBOVO in acht neemt, en het commentaar dat Hans van Kampen op dit decennium levert, maar in de Verenigde Staten wordt het ufo-fenomeen er alleen maar interessanter op dankzij publicaties over een vermeende ufo-crash in 1947 in New Mexico waarin menig ufo-onderzoeker zich vastbijt, de onderzoeken van kunstenaar Budd Hopkins naar de vermeende ontvoeringen van mensen door buitenaardse wezens en de eerste berichten die binnensijpelen over een militair testterrein in Nevada waar met buitenaardse techniek wordt geëxperimenteerd, een terrein dat *Area 51* wordt genoemd. Het meest vervelend voor ufo-onderzoekers is dat zich in de Verenigde Staten ook een groep wetenschappers heeft verenigd om allerlei misstanden betreffende pseudowetenschappen en kwakzalverij aan de kaak te stellen. Het *Committee for the Scientific Investigation of Claims of the Paranormal* (CSICOP, tegenwoordig het *Committee for Skeptical Inquiry* genaamd) wordt in 1976 opgericht door Paul Kurtz, hoogleraar in de filosofie van de Universiteit van Buffalo. Kurtz vindt dat er teveel boeken verschijnen over parapsychologie, ufo's en astrologie, maar dat daar helemaal geen kritiek op wordt geleverd, en dat een sceptisch initiatief daartoe broodnodig is. Met betrekking tot de Lage Landen slaat Kurtz de plank een beetje mis, want hier zijn allang wetenschappers die zich kritisch over het ufo-fenomeen uitlaten. Zo laat prof. Dr. B.J. van Eyk uit Soerabaja zich kritisch uit in de *Vrije Pers* van 9 augustus 1952 over het ufo-fenomeen, waarover deze atoomfysicus bijzonder goed geïnformeerd is. Hij is een navolger van de Amerikaanse astronoom Donald H. Menzel, die voor menig ufo-onderzoeker